

گاز گرفتگی باعث تخریب پوست و بافت های عمقی انسان شده و معمولاً توسط سگ، گربه، موش، خرگوش، حیوانات وحشی و یا انسان رخ می دهد که در اثر آن، عوامل میکروبی و بیماری زا از محل صدمه دیده وارد بدن می شوند.

گاز گرفتگی توسط انسان

گاز گرفتگی انسان بیشتر در سنین **2** تا **5** سال اتفاق می افتد. این صدمات در هنگام بازی، فعالیت های ورزشی، مشاجره و دعوا و نیز سوء استفاده از کودکان اتفاق می افتد. برخلاف تصور مردم، زمانی که گاز گرفتگی توسط انسان صورت گرفته باشد، بیشترین احتمال عفونت وجود دارد. علت این امر، تنوع میکروب های ساکن در دهان انسان می باشد، بنابراین لازم است اقدامات درمانی مربوط به گاز گرفتگی انسان بسیار دقیق و حتماً زیر نظر پزشک صورت گیرد تا احتمال بروز عفونت به حداقل برسد. پژوهش ها نشان داده اند خطر انتقال بیماری هایی مثل ایدز (آلودگی با ویروس **HIV**) و هپاتیت **B** در گاز گرفتگی توسط انسان وجود دارد.

گاز گرفتگی توسط گربه و سگ بیشتر از سایر حیوانات است

عوارض گاز گرفتگی

گاز گرفتگی ها می توانند باعث عفونت شدید در محل صدمه، عفونت مفصل و یا استخوان گردند. شکستگی ها، صدمات نخاعی - عصبی و نیز صدمات عروقی از عوارض دیگر گاز گرفتگی است. اگر این گاز گرفتگی در سر رخ دهد می تواند باعث ایجاد مننژیت شود.

اگر فرد، مبتلا به دیابت، بیماری کبدی، ریوی، سرطان، ایدز و یا بیماری های دیگری است که سیستم ایمنی فرد نسبت به فرد عادی

کاهش یافته است در رابطه با جلوگیری از عفونت، اقدامات جدی تری لازم است.

یکی از بیماری هایی که بعد از گاز گرفتگی، فرد مصدوم را تهدید می کند، هاری است. هاری یک بیماری ویروسی کشنده است و اصلی ترین راه انتقال آن از طریق گاز گرفتن است که ویروس هاری مستقر در بزاق دهان وارد بدن انسان می شود. هنگامی که ویروس وارد بدن می شود، از طریق اعصاب به مغز مهاجرت نموده و باعث التهاب مغزی می شود.

در مورد گربه و سگ، حتی با پنجه کشیدن حیوان روی پوست انسان، احتمال انتقال بیماری وجود دارد زیرا لبس زدن پنجه ها باعث آلوده شده آنها به بزاق حاوی ویروس شده و ویروس از طریق خراش پوستی وارد بدن انسان می گردد.

سگ و گربه های هار می توانند از طریق لیسیدن مخاط لب، چشم و بینی افراد، آنها را به بیماری هاری مبتلا کنند.

علائم هاری در گاز گرفته شده

علائم اولیه هاری شامل سرفه، خستگی، تب، سردرد، درد و ضعف عضلانی، سوزش در محل گاز گرفتگی، کاهش اشتها، احساس تهوع، درد عضلانی، گلو درد و حساس شدن فرد به نور و صدا می باشد.

تحقیقات نشان داده است که این علائم حتی پس از چند روز و یا چند هفته پس از آلودگی فرد به ویروس هاری نیز می تواند ایجاد شود. بنابراین فرد نباید علائم ذکر شده را دست کم بگیرد.

مرحله نهایی بیماری هاری، دوره حاد عصبی نام دارد. در طول این دوره، ویروس هاری سیستم عصبی مرکزی فرد را آلوده می کند. علائم نهایی هاری عبارت است از:

اضطراب، رفتارهای خشونت آمیز، توهم، افسردگی، ترس از آب، اشکال در صحبت کردن و تکلم، ناتوانی در بلع، فلج شدن فک، حرکت غیر طبیعی عضله دیافراگم، دوبینی، ایست قلبی، مشکلات تنفسی و در نهایت مرگ بیمار.

اقدامات درمانی اولیه در فرد دچار گاز گرفتگی

1- شست و شوی محل زخم با آب و صابون: محل زخم با آب و صابون به طور کامل و عمیق به مدت **5/10** دقیقه شست و شو داده شود. این عمل مهمترین روش پیشگیری از هاری محسوب می شود.

باید توجه داشت که با فشار آب، مایع صابونی کامل از زخم شسته شود زیرا صابون می تواند اثر ضدعفونی کننده ها را کم کند.

بهترین زمان اثربخشی شست و شوی زخم، در **3** ساعت اول پس از گاز گرفتگی است.

2- ضدعفونی کردن زخم: زخم را بعد از شست و شو باید با عوامل ضدعفونی کننده مثل بتادین، ضدعفونی و سپس پانسمان نمود.

3- پرهیز از بخیه زدن زخم: به علت بی هوازی بودن ویروس هاری، محل زخم نباید بخیه شود زیرا محیط مناسبی جهت رشد ویروس ایجاد می گردد. در پاره ای از موارد که جراحات در صورت بوده و بخیه زدن زخم باعث اسکار شدید شود یا مواردی که جراحات بسیار وسیع باشد به شرط انجام کلیه اقدامات درمانی اولیه می توان محل جراحات را بخیه نمود (تصمیم برای بخیه زدن با پزشک میباشد).

اقدامات درمانی پیشرفته

*حتما دوره آنتی بیوتیک درمانی را تکمیل نمایید .

*از ضربه به زخم یا فعالیت سنگین با عضو زخم شده در طول 1 تا 2 هفته خودداری کنید.

*واکسن هاری باید در 5، نوبت در روزهای 0، 3، 7، 14 و 28 بعد از گاز گرفتگی انجام شود که تزریق به صورت عضلانی می باشد.

*اگر گاز گرفتگی توسط انسان مشکوک باشد حتما واکسن هپاتیت B تزریق نمایید.

*اگر فردی مورد گزش حیوان قرار گرفت و حیوان متواری نشده باشد، باید به مدت 10 روز حیوان را قرنطینه نمود. اگر علیرغم تأمین آب و غذای کافی حیوان تلف شد باید واکسیناسیون هاری تا نوبت آخر ادامه یابد ولی اگر پس از 10 روز، حیوان سالم بود دو دوز آخر واکسن لازم نیست. در مورد حیوان متواری شده، تزریق تمامی دوزهای واکسن لازم است، ضمنا واکسن کزاز و داروی آنتی بیوتیک نیز در صورت صلاحدید پزشک تجویز میگردد).

*زخم شما پانسمان نمیشود ، ولی در صورت نیاز به پانسمان (طبق نظر پزشک) تا 48 ساعت پانسمان را تعویض نمایید.ولی در صورت خیس شدن پانسمان تعویض کرده و پس از شست و شوی زخم با آب و صابون از یک پانسمان سبک استفاده نمایید.

***در صورت بروز علائم زیر به پزشک مراجعه نمایید(حتی در صورت بهبود زخم)*

1- بی حسی و گزگز در اطراف زخم

2-پرش یا تکان ناگهانی عضلات

3-درد و گرفتگی عضلات و سفت شدن عضلات و ضعف

4-سررد ناگهانی که با استامینوفن بهبود نیابد

5-تشنج گیجی و منگی بیهوشی ناگهانی

6-آبریزش از دهان و بینی و عرق شدید

7-ترس از آب و عدم تمایل به نوشیدن آب

شناسنامه پمفلت آموزشی	
موضوع	خود مراقبتی در گاز گرفتگی
تهیه کننده	واحد آموزش به بیمار
تأیید کننده علمی	دکتر شیرانی
سمت	متخصص طب اورژانس
تاریخ تهیه	1402
تاریخ بازنگری	1405
نوبت بازنگری	اول - PE-EM-23

منابع:

1) اورژانس های پیش بیمارستانی، فوریتهای محیطی. توفیقیان ط، عصار رودی ع. انتشارات اندیشه رفیع.

2) <http://www.pezeshk.us>

3) <http://www.aftabir.com>

جهت استفاده از مطالب آموزشی به سایت بیمارستان مراجعه

نمایند:

www.amin.mui.ac.ir

مرکز آموزشی درمانی امین

مراقبت از زخم گاز گرفتگی

